**Punkt i protokollet PR 172/2022 rd**

# Plenum

# Tisdag 21.2.2023 kl. 14.00—22.45

**11. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om funktionshinderservice och till vissa lagar som har samband med den**

Regeringens proposition RP 191/2022 rd
Utskottets betänkande ShUB 52/2022 rd

*Första behandlingen*

**Talman Matti Vanhanen:** Ärende 11 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 52/2022 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen. — Debatt, utskottets ordförande, ledamot Lohi.

*Debatt*

22.03 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä valiokunnan mietinnön. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vammaispalvelulaki, jolla kumotaan voimassa oleva laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista. Lisäksi ehdotetaan muutettaviksi viittä muuta lakia.

Vammaispalvelulain tarkoituksena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä, tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset riittävät sekä laadultaan hyvät palvelut.

Esityksen tavoitteena on vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden sekä yhtäläisten oikeuksien edistäminen vamman laadusta ja henkilön asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on myös vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden edistäminen suhteessa vammattomiin henkilöihin, jotta vammaisten henkilöiden oikeus osallistua ja tehdä samanlaisia valintoja kuin muut kansalaiset toteutuisi nykyistä paremmin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää hallituksen esittämien lakiehdotusten säätämistä erittäin tärkeänä. Valiokunta ehdottaa erityisesti vammaispalvelulakiehdotukseen useita poikkeuksellisen lukuisia muutoksia, joista merkittävimmät liittyvät perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja siinä esitettyihin säätämisjärjestyshuomautuksiin. Tällaisina merkittävimpinä muutoksina valiokunta ehdottaa erityisesti subjektiivisia oikeuksia koskevien säännösten täsmentämistä ja selkeyttämistä, ikääntymisrajauksen poistamista ja hengityshalvauspotilaiden aseman säilyttämistä lähtökohtaisesti ennallaan.

Ehdotetun vammaispalvelulain tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. Lain tarkoituksena on tukea vammaisia ihmisiä siten, että he saavat omat voimavaransa, kykynsä, taitonsa ja tietonsa parhaalla mahdollisella tavalla käyttöön. Itsenäinen elämä voi tarkoittaa elämää, jossa henkilö tekee

asioita omatoimisesti itse, ilman ulkopuolista apua, tukea tai ohjausta, mutta myös elämää, jossa henkilö toimii avustettuna tai tuettuna palveluiden avulla.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti ensimmäisessä lausunnossaan huomiota siihen, että vammaispalvelulain subjektiivisina oikeuksina toteutettavien palvelujen sääntely on siinä määrin epämääräistä, etteivät palvelujen sisältö, niiden saamisedellytykset ja palveluihin oikeutettujen piiri käy yksiselitteisesti ilmi laista. Lakiehdotuksessa käytetty käsitteistö on lisäksi osin vaikeaselkoista ja täsmentymätöntä. Perustuslakivaliokunnan mielestä sääntelytavalle esitetyt perustelut ovat sinänsä ymmärrettäviä ja osin myös hyväksyttäviä. Sääntely 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ei kuitenkaan lausunnon mukaan täytä lailla säätämisen vaatimukseen sisältyviä vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta sekä selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaakin perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella täsmennyksiä ja täydennyksiä subjektiivisia oikeuksia koskeviin vammaispalvelulain 7, 8, 12—19, 23—26, 28 ja 30 §:iin. Lisäksi ehdotetaan uusia 20, 21, 27 sekä 33 §:iä.

Arvoisa puhemies! Otan tässä esille näistä edellä todetuista lukuisista muutoksista muutamia keskeisiä, joista yksi on ikääntymisrajaus. Vammaispalvelulain soveltaminen edellyttää 1. lakiehdotuksen 2 §:n mukaan muun muassa, että henkilön avun, tuen tai huolenpidon tarve johtuu pääasiassa muusta kuin iäkkäänä alkaneesta ja tyypillisesti iäkkäillä henkilöillä esiintyvästä sairaudesta tai yleisestä vanhuudesta johtuvasta rappeutumisesta taikka heikkoudesta. Nykyiseen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettuun lakiin ei sisälly vastaavankaltaista niin sanottua ikääntymisrajausta lukuun ottamatta henkilökohtaista apua koskevaa sääntelyä.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan ikääntymisrajaus, nyt ehdotetulla tavalla muotoiltuna ja perusteltuna, muodostuu ongelmalliseksi YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen kannalta, eikä nyt käsillä olevassa poikkeuksellisessa asetelmassa ole perustuslakivaliokunnan mielestä esitetty ehdotetulle ikääntymisrajaukselle riittävän hyväksyttäviä perusteita. Ehdotettu 2 §:n 1 momentin 3 kohta on siten poistettava vammaispalvelulakiehdotuksesta. Tällainen muutos oli perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan edellytyksenä sille, että tämä lakiehdotus voitaisiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaakin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti ikääntymisrajauksen poistamista 1. lakiehdotuksen 2 §:stä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa osa vammaisjärjestöistä katsoi, että henkilökohtaisen avun voimavaraedellytys, eli palvelun myöntämisen edellytys siitä, että vammainen henkilö kykenee itsenäisesti tai tuettuna muodostamaan ja ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä, tulisi poistaa, koska se on syrjivä ja vammaissopimuksen vastainen. Lausunnoissa tuotiin esille, että jos voimavaraedellytystä ei poisteta, on erityisestä osallisuuden tuesta tehtävä myönnettävien tuntimäärien osalta yhdenvertainen vapaa-ajan henkilökohtaisen avun kanssa niin, että erityisen osallisuuden tuen kuukausittaista vähimmäistuntimäärää nostetaan.

Valiokunta ei kuulemisten perusteella ehdota vammaispalvelulain 9 §:n 3 momentin poistamista, eli tämän voimavararajauksen poistamista lakiehdotuksesta, mutta ehdottaa 1. lakiehdotuksen 12 §:ssä erityisen osallisuuden tuen tuntimäärän nostamista 30 tuntiin kuukaudessa, mikä vastaa myös 9 §:n 5 momentissa tarkoitetun henkilökohtaisen avun minimituntimäärää. Tämä tuntimäärän nosto tehtäisiin porrastetusti siten, että minimituntimäärä on 10 tuntia vuoden 2024 loppuun saakka, 20 tuntia vuonna 2025 ja vuodesta 2026 alkaen 30 tuntia kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on mietinnössään esittämässä muutoksia myös lasten asemaan erityisesti asumisen tuen osalta, lasten asumisesta kodin ulkopuolella perittäviin maksuihin, lasten aamu- ja iltapäivätoimintaan, myös päivätoimintaan, hengityslaitteen varassa elävien henkilöiden asemaan liittyvään sääntelyyn, josta myös perustuslakivaliokunta toisessa lausunnossaan on huomauttanut, ja valiokunta myös esittää otettavaksi tänne lakiin uuden 27 §:n, jossa tullaan säätämään kehitysvammaisen henkilön oikeudesta työtoimintaan, kuten tälläkin hetkellä kumottavassa lakipykälässä on esitetty. Myös työtoimintaan liittyvät matkat esitetään maksuttomiksi.

Arvoisa puhemies! Otan vielä esille tässä yhtenä muutettavana kohtana sen, että käytettävän terminologian osalta on ollut ehkä epäselvyyttä, kuuluvatko näkövammaisille henkilöille kuuluvat palvelut, muun muassa pistekirjoitus ja valkoisen kepin käytön opastaminen, lain 7 §:n valmennuksesta säädettävien toimien piiriin. Valiokunta on esittänyt tähänkin pykälämuutoksia ja myös täällä yksityiskohtaisissa perusteluissa avannut siten, että tiedollisilla taidoilla tarkoitetaan tiedon vastaanottamiseen, tiedon käsittelemiseen ja muokkaamiseen sekä muistiin ja ongelmanratkaisuun liittyviä toimintoja, puhetta tukevalla ja korvaavalla kommunikoinnilla tarkoitetaan viestintää, jossa käytetään esimerkiksi kuvia ja tukiviittomia, ja tiedollisilla taidoilla tarkoitetaan myös näkövammaisten henkilöiden luku- ja kirjoitustaidon mahdollistavan pistekirjoituksen opetusta silloin, kun sitä ei olisi mahdollista saada lääkinnällisenä kuntoutuksena. Pistekirjoituksen opetus sisältää ohjaussuunnitelman, opastuksen toteuttamisen sekä tarvittavan materiaalin ja apuvälineen hankkimisen ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Kuten tästä on käynyt varmasti ilmi, tähän hallituksen esitykseen on tehty erittäin paljon muutoksia. Tämä lakihanke koettiin valiokunnassa poikkeuksellisen tärkeäksi, pyritäänhän sillä toteuttamaan nykyistä paremmin YK:n vammaisten oikeuksien sopimusta. Tässä mielessä pidän erittäin arvokkaana, että kaikilta osin valiokunta kykeni yksimieliseen päätöksentekoon.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Rehn-Kivi.

22.14 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! Förra fredagen fick vi i social- och hälsovårdsutskottet äntligen klart vårt betänkande över förslaget till ny funktionshinderservicelag. I och med denna reform förstärks de subjektiva rättigheterna till stöd och service för personer med någon form av funktionsnedsättning och därtill tryggas ett bredare tjänsteutbud för dessa personer.

Arvoisa puhemies! Vammaispalvelulain tarkoituksena on tukea itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Nämä tavoitteet ovat tervetulleita ja välttämättömiä.

Valiokuntakäsittelyn aikana hallituksen lakiehdotus on kuitenkin saanut paljon kritiikkiä useilta kuulemiltamme asiantuntijoilta. Perustuslakivaliokunnan ensimmäinen lausunto sisälsi myös vaatimuksia usean kohdan selventämisestä. Kuulemisten jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö antoi uuden ehdotuksen alkuperäistä ehdotusta merkittävästi parantavista muutoksista. Valiokunta on työstänyt mietintöä vielä loppumetreillä, jotta kaikki eri vammaisryhmät otetaan huomioon.

Värderade talman! Jag är mycket glad över att vi genom denna lag underlättar vardagen och förbättrar livskvaliteten och möjligheterna till delaktighet för denna heterogena samhällsgrupp. Diagnosen kommer inte längre att bestämma tillgången till service, utan utgångspunkten är att det individuella behovet ska ligga till grund för att få stöd. Oberoende av om du har en intellektuell funktionsnedsättning, hörselskada eller en synnedsättning är du berättigad att få det stöd du själv behöver i olika livsskeden. Tjänsterna erbjuds på en mer jämlik grund och tillgången förbättras till en större mängd tjänster, såsom rehabilitering, personlig assistans och särskilt stöd för delaktighet.

Nu slopas också åldersgränsen på 65 år för att få service på basis av funktionshinderservicelagen. Arbetsverksamheten tryggas för personer med intellektuell funktionsnedsättning och avgifterna för transporten till och från dag- och arbetsverksamheten förblir avgiftsfri. Skolelever med intellektuell funktionsnedsättning kan också i framtiden delta avgiftsfritt i morgon- och eftermiddagsvården utgående från bestämmelserna om kortvarig omsorg.

Arvoisa puhemies! Näiden kohtien muuttaminen on ollut edellytys sille, että voisin täysin tukea uudistusta. Tiedän, miten vaikeaa monilla perheillä on kehitysvammaisen lapsen kanssa. Me valiokunnassa emme voineet hyväksyä sitä, että heidän jokapäiväistä elämäänsä ja vanhempien kokopäivätyöhön osallistumista vaikeutetaan entisestään uusilla maksuilla.

Useat näkövammaisjärjestöt ja näkövammaiset henkilöt ovat viime viikkoina ilmaisseet huolensa siitä, että pistekirjoituksen tai valkoisen kepin kaltaisten apuvälineiden käytön harjoittelua ei enää tueta. Tarkoituksena ei ole ollut vähentää tämän tärkeän käytännön mahdollisuutta, ja siksi kyseistä pykälää on nyt selkeytetty väärintulkintojen välttämiseksi.

Ärade talman! Vi får hoppas att allt det som nu i denna lag utlovas till personer med olika former av funktionsnedsättning också kan förverkligas i ett läge där både personalsituationen och finansieringen står inför stora utmaningar. Jag vill också betona vikten av att de språkliga rättigheterna förverkligas och att de mångprofessionella svenskspråkiga expertteamen som tidigare verkat inom Kårkulla samkommun ska kunna fortsätta sitt viktiga arbete över välfärdsområdesgränserna. Välfärdsområdena har nu en avgörande roll för att funktionshinderservicelagen fungerar i praktiken.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön tavoitteiden saavuttaminen riippuu viime kädessä käytännön toteutuksesta hyvinvointialueilla ja siitä, miten hyvin tieto tavoittaa kaikkia asianosaisia ja miten byrokratiaa vähennetään muutenkin haasteiden keskellä olevien yksilöiden ja perheiden elämässä.

Kannatan lämpimästi valiokunnan mietintöä.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Kinnunen, Mikko.

22.18 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tällä kaudella saamme vielä loppumetreillä valmiiksi lakeja, joita on valmisteltu pitkään. Tarve vammaispalvelulain kokonaisuudistukselle on ollut tiedossa jo parikymmentä vuotta. Helppoa ei ollut tälläkään kertaa. Tästä kertoo se, että lakipaketti kävi perustuslakivaliokunnassa kahteen kertaan.

Arvoisa puhemies! Lakiuudistuksen tavoitteena on lisätä vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumisen toteutumista yhteiskunnassa. Tavoitteena on myös turvata vammaisen henkilön yksilölliset tarpeet ja edun mukaiset riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. On tärkeää saada pitää yhteyttä ja osallistua yhteisöjen toimintaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta teki hallituksen esitykseen useita muutoksia. Yli 65-vuotiaiden vammaisten tukia ei karsita. Tämä oli perustuslakivaliokunnan tekemä linjaus YK:n vammaissopimuksen mukaisesti. Ikääntyneet vammaiset tarvitsevat tukea vammansa, vammastaan johtuvien sairauksien mutta myös ikääntymisestä johtuvien sairauksien vuoksi. Vammat eivät häviä mihinkään iän mukana. On todella tärkeää, että tämä muutos tehtiin. Hengityslaitepotilaiden asema säilytetään ennallaan. Lakiin sisällytetään kokonaan uusi pykälä, jossa määritellään kehitysvammaisille oikeus työtoimintaan. Muutoksia tehtiin myös lasten asumiseen ja lasten aamu- ja iltapäivätoimintaan. Nämä ovat hyviä ja tarpeellisia muutoksia alkuperäiseen esitykseen. Kiitän valiokuntaa yksituumaisesta työstä vammaisten hyväksi.

Arvoisa puhemies! Kuten hallitusohjelmassa todetaan, yhdenvertaisuus ei nykyisellään aina toteudu vammaisten kohdalla. Nyt näitä ongelmia pyritään korjaamaan. On arvokasta, että jokainen voi yhdenvertaisesti, vammoistaan tai rajoitteistaan huolimatta, osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Osallisuus tuo hyvinvointia elämään.

Uudistus ei välttämättä tule kerralla täydellisen valmiiksi. Lakiin pitää tehdä tarvittaessa korjaussarjoja. Näin on usein laajojen pakettien kohdalla. Tätä useat järjestöt ovat toivoneet. Tartutaan jatkossa selkeästi näihin epäkohtiin, kun tilannetta arvioidaan. Sivistysvaltion tehtävä on huolehtia heistä, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Tehtävämme on huolehtia kaikkein hauraimmassa asemassa olevista ja heidän perheistään.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Löfström.

22.22 **Mats Löfström r:** Tack, ärade herr talman! Lagen om funktionshinderservice är en mycket stor helhet och det är glädjande att den nu har kommit till plenisalen för att godkännas av den här riksdagsperioden. Som medlem av riksdagens grundlagsutskott har jag haft förmånen att ta ställning till lagförslaget två gånger, då vi också begärde att få den tillbaka till grundlagsutskottet för en check. När vi granskade den andra gången så var det många som i samband med det kontaktade oss i frågan om tillgången på hjälp för synskadade, och det här var en sak som också ledamot Rehn-Kivi tog upp, alltså att om man inte skulle ha gjort vissa förtydliganden fanns det en risk att personer med synnedsättning inte längre skulle få de verktyg som man skulle behöva för att kunna leva ett självständigt liv. Det gäller både tillgången till undervisning i punktskrift samt också mobilitetsträning.

De här sakerna var uppe i grundlagsutskottet. Också social- och hälsovårdsutskottets ordförande Markus Lohi och utskottsråden var där och vi kunde diskutera de här frågorna, ta ställning till det också i grundlagsutskottets utlåtande. Att man nu har gjort de här ändringarna visar ju att riksdagens behandling av lagförslag fungerar, då saker som upplevs vara oklara kan rättas till och klarhet skapas i utskottets behandling. Ett stort tack till social- och hälsovårdsutskottet för att ha gjort de här förtydligandena.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Risikko.

22.25 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme täällä mietinnöstä vammaispalveluista. Sattuneesta syystä, kun itse olen paljon tehnyt vammaisten henkilöitten kanssa yhteistyötä, koen hyvin tärkeänä heidän asemansa pitämisen hyvänä täällä yhteiskunnassa ja tasavertaisena ja oikeudenmukaisena. Ja tietysti vielä olen hyvin paljon tutustunut heidän elämäänsä, tietysti monestakin syystä, mutta silloin aikoinansa ministerinä sain olla heidän kanssaan tekemässä henkilökohtaisen avun järjestelmää, jota oli varmasti kolmisentoista vuotta yritetty, ja sitten se viimein saatiin. Kiitos siitä kuuluu vammaisjärjestöille, että he jaksoivat meitä evästää, Kalle Könkkölä yhtenä heistä. Hän teki suuren työn silloin, kun hän paljon tätä henkilökohtaisen avun järjestelmää toi esille.

No se saatiin silloin, ja nyt ollaan sitten siinä vaiheessa, kun tätä kehitysvammalakia ja vammaispalvelulakia on yritetty yhdistää monessakin eri vaiheessa, että täällä nyt ollaan sitten keskustelemassa tästä vammaispalvelulain uudistuksesta. Ja täytyy sanoa, että tässä on paljon hyvää — haluan ensiksikin todeta sen, että tässä on paljon hyvää. Tässä on paljon sellaisia epäkohtia, mitä on jäänyt lakeihin, ja niitä on nyt korjattu, ja kun on yhdistetty lakeja, niin sehän vaikuttaa tietysti siihen, että sitä yhteensovittamista sitten kyllä riittää. Kiitän myöskin valiokuntaa siitä, että niin vahvasti otitte tästä kiinni, että sitä ei päästetty läpi käsien ihan kuinka vain, vaan että siinä todella käytettiin aikaa.

Mutta nyt kun tätä mietintöä sitten katsoin, niin minä mielelläni haluaisin kuulla — kun täällä on valiokunnan jäseniä, valitettavasti valiokunnan puheenjohtaja joutui poistumaan — ihan niistä muutamista kohdista, mistä on tullut palautettakin. En nyt kaikkia niitä tästä nosta, koska ei ole aikaakaan. Mutta kysyisin tuosta, arvoisat valiokunnan jäsenet, että kakkospykälän soveltamisala laajenee entisestään, koska siellä mainitaan uusi termi ”sosiaalinen vamma”. Kun esimerkiksi perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota lausunnossaan siihen, ettei oikein hahmotu, keitä tämä koskee, niin olisiko mahdollista saada nyt selvitys, että mikä tämä on tämä ”sosiaalinen vamma”? Keitä tämä laki nyt koskee, jos on ”sosiaalinen vamma”?

No sitten se, mikä minua täällä huolestuttaa myös, on tämä uusi linjaus valiokunnalle, että kirjoitetaan uusi pykälä työtoiminnasta, joka koskee vain kehitysvammaisia eikä muita. Kyllä se on tärkeää, että työtoiminta koskee myös muita. Se ei ole yhdenvertaista, jos se koskee vain kehitysvammaisia. Tämähän on hyvä asia, jos se koskee kehitysvammaisia, mutta eihän se ole hyvä asia, jos ei se koske muita. Tämä sääntely on vastoin lain omia tavoitteita, koska eihän ole haluttu diagnoosipohjaista lakia, mutta tässä tämä pykälä tulee diagnoosipohjaiseksi.

No sitten otan vielä yhden kohdan täältä, tai oikeastaan kaksi kohtaa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ohjaa lausumallaan lainsäätäjää käyttämään muita kuin hankintalain mukaisia menettelyjä vain autistien ja kehitysvammaisten kohdalla. Täällä on nimittäin tällainen kappale: ”Valiokunta kiinnittää huomiota myös vammaispalvelujen hankintaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueet käyttävät kehitysvammaisten ja autismikirjon henkilöiden elämänmittaisia, välttämättömiä palveluita järjestäessään ensisijaisesti ulkoisten sopimuskumppanien kanssa kestäviä järjestämistapoja, kuten henkilökohtainen budjetointi, yksilöllinen maksusitoumus tai palveluseteli. Jos palvelujen hankinnassa käytetään kilpailutusmenettelyä, tulee valiokunnan näkemyksen mukaan kiinnittää huomiota Euroopan unionin sosiaalisen perusoikeuskirjan säännöksiin hyvään hallintoon kuuluvista hallintomenettelyllisistä oikeuksista.” Minä vaan mietin sitä, että eihän se nyt ole mitenkään yhdenvertaista, jos tämä kappale koskisi vain autismin kirjon henkilöitä ja kehitysvammaisia.

No sitten vielä yksi asia, mikä on nyt ihan pakko nostaa esille, on se, että kun valtiovarainministeriö kiinnitti huomiota vaikutusarviointiin ja kustannusarvioihin, kun ne eivät oikein osu kohdallensa, niin miten tämä kustannusten arviointi loppupeleissä sitten tehtiin? Nythän tämä laki lisäsi kustannuksia tässä loppuvaiheessa, niin saittehan te lisää valtiovarainministeriöstä ja hallitukselta tähän rahaa, koska eihän kannata tehdä sellaista lakia, johon ei ole rahaa? Luotan siihen, että olette hoitaneet hyvin homman. — Kiitos.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Reijonen.

22.30 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme juuri vammaispalvelulakia, ja varmasti tämä on tärkeä laki. Tätä on pitkän aikaa odotettu, ja tästä on tullut palautetta ja toiveita hirveän paljon ihmisiltä, vammaisilta ja monen näköiseltä suunnalta, mitä kaikkea tähän pitäisi sisällyttää.

Tämä on kuitenkin tämmöinen yhdenvertaisuusasia, mitä nyt yritetään vammaisille saada, että kaikki olisi kunnossa. Kyllä tässä parannusta paljon on tullutkin: merkittäviä muutoksia, tarkennuksia tehtiin tähän valiokunnassa. Tästä valiokunnan puheenjohtaja Lohi nostikin esille ansiokkaasti noita, mitä oli tähän tehty. Sitten myös edustaja Risikko nosti tuossa esille paljon asioita, mitä varmasti vielä enemmänkin kannattaisi huomioida. Hänellä se kokemus näytti olevan hyvin vahva näistä tiedoista, niin että näissä varmasti on vielä tarkennettavaa ja varmasti jää vielä parannettavaa tähän vammaispalvelulakiin. Nyt tämä on menossa eteenpäin kuitenkin, mikä on tietysti hyvä asia. Mutta totta kai tässä vielä tarkennettavaa varmasti on, niin että toivotaan, että löytyy vastaukset näihin kaikkiin edustaja Risikonkin esittämiin kysymyksiin. — Kiitos.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—6 i proposition RP 191/2022 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.